

Este de două ori în septemana: Joi și Dominica; și când va prezenta importanța materiei, va apărea de trei ori sau de patru ori în septemana.

Pretul de prenumerațiune

pentru Austria:

pe anu întregu	8 fl. v. a.
„ d'umetate de anu	4 „ „ „
„ patrariu	2 „ „ „

pentru România și străinătate:

„ anu întregu	12 fl.
„ d'umetate de anu	6 „

ALBINA

Prenumeratiuni se facu la toti dd. corespondenti ai nostri, si de-a dreptul la Redactiune Station-gara Nr. 1, unde sunt a se adresa si corespondentiile, ca privescu Redactiunea, administratiunea sau editura; cate vor fi nefrancate, nu se vor primi; era cele anonime nu se vor publica.

Pentru anunturi si alte comunicatiuni de interesu privat — se raspunde cate 7 cr. de linia; repetitiile se facu cu pretul scadutu. Pretul timbrului este 30 cr. pentru una data se antecipa.

Invitare de prenumerațiune

la „ALBINA.”

Dupa ce incheiarămu, in lupte necurmăte, nefericitulu anu 1870, cu inceputulu nuoului anu 1871, (— dare-ar ceriulu se începa si o sorte mai buna pentru libertatea poporaloru si biat'a Francia! —) incepemu nouu cursu, alu VI. in vieti'a fôiei nôstre. Deci publicămu pentru acestu nouu cursu, si noi casi celelalte Redactiuni ale celor-alte foi:

Prenumeratiune nuoa,

in aceleasi conditiuni, cu aceleasi pretiuri, ca pan' aci, adeca:

Pentru partile Austro-Ungariei:

pe anu întregu	8 fl. v. a.
„ diumetate de anu	4 „ „ „
„ unu patrariu	2 „ „ „

Pentru Romania și partile din strainatate, legate de noi cu asemeni tratate postale:

pe anu întregu	12 fl. v. a.
„ diumetate de anu	6 „ „ „

Pentru strainatatea mai indepartata, catra acestu pretiu se mai adauge plusulu tacselorulu postali.

NB! Pentru a precurmă multe intrebari, insemnămu odata pentru totde-un'a că — carturariloru nostri, cari nu sunt in stare a solvi pretiulu întregu, li se dă fôia cu pretiu scadiutu de 6, si chiar de 4, fl. pre anu, dar pentru usiurarea manipulatîunii se cere ca astfeliu de abonamente se se faca pre anulu întregu. —

Dup'o vieti'a si activitate de cinci ani a fôiei nôstre, credemu de prisosu a aduce unu cuventu macar spre recomandarea ei. Nici promisiuni noue n'avemu se facemu onorabilulu Publicu; căci din capulu loculu, in primulu numeru, cu care s'a prezentatu fôia nôstra natiunei, am spusu că — vom face tôte câte ni vor stă in putinta, pentru informarea si luminarea, si asia dara pentru folosulu spiritualu si materialu alu stimabililoru nostri cetitori.

Prenumeratiunile se facu senu la dnii coléctanti si corespondinti ai Albinei, séu la oficiale postali, séu de a dreptulu prin epistole francate, ori si mai bine prii, asemmate postali.

Nu potemu se recomandamu destulu acestu din urma medilocu de prenumerațiune; elu este celu mai eftinu si mai comod si securu. Sume pan' la 10 fl. se tramitu cu tacs'a de numai 5 cruceri, ér pan' la 50 fl. cu 10 cruceri. A nume pentru 1 séu 2 prenumerațiuni, aceste asemmate au locu destulu, in facia si in dosu, pentru d'a insemná adresele.

Preste totu rogămu ca adresele se ni se scria curatu si la fie-care se ni se insemne bine post'a ultima. —

In fino avemu se amintimu aici de o detoria a nôstra facia de onorabili prenumerați ai nostri; amintimu pentru a dovedi că -- n'am uitatu de ea. Ne-am ingagiatu adeca a elaboră si a dá dloru prenumerați ai nostri ca premiu o *charta etnografica a elementulu romanu din Oriente*. Desemnulu este gat'a, si se află asta data la amiculu nostru, dlu Caragiani, profesore in Iasi, pentru d'a completa partile din Macedonia, pre cari dsa le cunoșce din esperiinti'a propria, pre candu autorii căti au scrisu despre ele, nu ni dau de cătu coniepture fôrte defectuose.

Redactiunea.

Pesta in 17 ian. n. 1871.

Politicii dilei vreu a fi observatu in Berlinu si Versailles, in Buda si Londra — presemne de pace. Lips'a de spaciun ni ierta a insira si a supune unei critice acele presemne, asta data; paralelu in sa cu acele presemne, din Germania in-șrega se anuncia enorme transporturi de noue ostiri si de munitiune in cutropit'a Francia. Pana in lun'a lui martisoru armatele germane din Francia au se fia inmultite cu inca 300,000 de combatenti, si dejă pan' la finitulu acestei lune ginerariulu Moltke vre se dispuna de o putere de 900,000 armati pre pamentulu Franciei.

Adeveratu că — tôte se facu pentru a asocură avantajiele cascigate, si că de vr'o urcare a pretensiuniloru din partea dlui Bismark si a regelui seu, nu se aude. Nenegabilu este si aceea, că vócea publica in Germania devine totu mai sonora in contra resbelulu si junimea se subtrage de la arme cu miile; „St. Anz.“ buna óra curentă mai unadi numai din cerculu Sensburg 526 de fugari d'asta categoria, si „Tages-Prese“ din Viena pré nimeritu dice, că apropiarea Prussiei de Austria si plecarea ei pentru pace vine, căci nemtii fatia de eroismulu soldatiloru Republicei franceze, „au tabaritu invingendu.“ totusi pare-ni-se că pre cătu tîmpu Bismark si cu regele Wilhelm insistu la o cedere insemnata de teritoriu francesu, seriosu nu pré póte se fia vorb'a de pace, d'ar fi ea propusa si prețusa macar din care parte. —

Conferinti'a de Londra unu crelu si scriu că mane, mercuri, neshmintu are se se deschida, macar fora representante din partea Franciei; alti pretindu că ea ér se va amená. Vederemo. —

O telegrama din Belgradulu Serbiei anuncia mai alalta-ieri lumei, că in Pristina Albaniei intre macedo-romani si intre serbi pentru o biserică, pre care ar fi ocupat'o cei d'antai, s'ar fi escatu unu conflictu, o batalia sangerosa, in carea 500 do insi se fia cadutu vîptime! Va se dica -- in Turcia casi la noi; nu mai cătu par' că fratii macedoneni sunt mai putienu blandi si indulginti decātu noi. —

Despre luptele parlamentari in die-t'a si delegatiunile nôstre, — in nrulu celu mai de aprópe. —

Pesta in 16 ian. n. 1871.

Incidentele anormale alu denumirii si consacraréi dlui eppu gr. cat. J. Olteanu, ni dade ocaziune si indemn, d'a constatá — ingrelele imprejurari de astadi, anca o data prin date positive, ceea ce barbatii mari, adeveratii fii si martiri ai natiunei nôstre, si între ei nemoriturulu Sincai — cu neobosita si nefranta consecintia de o sută de ori s'au nisuitu a aretá si a dovedi, cumcá — *autorii uniunei bisericesci in simulu natiunei romane au avutu, au si urmărescu si pana astadi scopuri infernali si funeste pentru ginta romana din Oriente, dar că romanii, in totalitate, nu corespundu si n'a corespunsu nici odata planuriloru si intentiuniloru rele ale acelor autorii iesuiti.*

Acést'a a fostu ideia ce ne-m nisuitu a o ilustrá — intru onórea partii din natiune, ce apartienendu la confessiunea gr. cat. resiste pan' la martiriulu infernaleloru intentiuni ale iesutiloru si ciarlataniloru bisericesci si politic.

Am sciutu că iesuitii si ciaralanii nostri vor se se senta isbiti de mórte si vor se isbucnesca in contra ne; dar am socotitu că este bina ca tocmai astadi lumea anca odata se-i cunoșca, pentru ca se scie feri de ei, de amagiriloru.

Isbucnirea a urmatu si se continua — in organulu partidei; a urmatu in modulu si stilulu propriu, naturalu, caracteristicu alu acelor ómei; intr'unu modu si stilu ce incependu cu insinuatiuni próste si calumniai ordinare, culmina in brutalitati, si astfeliu unu omu de omenia din capulu loculu i facu neposibila intrarea in discussiune asup'r'a cestiunei. De aceea noi — pururi am ignoratu vilele atacuri ce ni se fecera din acea parte; precum si ei, acei eroi atacatori, intru asemmene au ignoratu si nu vor se pripesca raspunsulu ce li lu dá la tóta ocaziunea publiculu celu mane.

Déca pan' acul am disu cu Friedrich regela-filosofu: „Mergemu pre calea nôstra năime, desconsiderandu zevodii ce latra si chiuóna in prejurululu drumulu.“ — astadi, candu cei mai mari antagonisti ai poporaloru intrigati si impilate, de unde numai au macar atât'a amóre catra caus'a comuna, cătu este o sementia de mustariu, se apropia si dau man'a pentru a combate pre inamiculu comunu si pre turm'a lui de iesuti si ciarlatani, pre faptorii lui principali, — astadi candu la Serbi buna óra, spre gróza magiriloru, se apropia si se impreuna unu Mile-ticiu si cu unu Stratimiroviciu, — astadi mai putienu ca ori candu alta data vom face dlui Aless. Romanu onórea d'a ne apucá de capu

FOISIÓRA.

Belusiu in 30 dec. 1870.

„Populus romanus beneficii et injuriæ memor esse solet.“

Nu este poporu pre fati'a pamentulu, care se fia avutu unu atare trecutulu gloriosu si nepertoritu, si apoi asia unu presente contrariu si funestu, ca uniculu poporu romanu. Istori'a nu ni marturisesce despre nece una sementia de ómeni, care se fia jucat' atâtea si asia d'iterite role in concertulu poporaloru din tóta lumea; se se fia luptatu cu atâtea viscole, cu atâti'a seculi viforosi si refausti, cu atâtea spade sangerose si necrutatiórie si cu atâtea clime straine si diverse, ca Romanii din asta Dacia mare si frumosa, — dar' nefericita.

Cu sute de ani potemu numerá luptele, ce le-au portatu Romanii dela Nistru pana la Duare si de la Pindu pana la Carpati, totu numai pentru asocurarea limbei si a vetreloru strabune, si numai scurte momente potemu numi acele timpuri, in care plugariulu cu linisce si ará pamenturile sale si senatulu admin'istrátiér'a.

Cu tôte acestea Romanii au romasu Romanii si Dacia geografica totu aceea. Pomesce cu isvorulu Muresiulu séu cu alu Somesiulu,

cu alu Oltulu séu cu ale Crisiuriloru, ié-te de a lungulu Dunare, si depre tôte tiermurile acestoru ape, — marturii seculare — ti vor sfasá inim'a, déca ea e curata romana, totu in un'a si aceasi limba, suspinele adunce si horele duiosu plangatórie.

Glori'a si libertatea romana stravechia geme si vérsa lacreme la aceste tiermuri istorice, si cere ajutoriu de la Marte si Quirinu, ca odinóra eroulu Achille, rapitu de decóra sa, de armele divine.

Cero ajutoriu, căci 18 seculi a totu luptatu si suferitu, s'a sutulcatu si a rabdatu, dar' acum numai póte, neci că i mai este iertatu!

Nu-i mai este iertatu, căci 18 seculi au fostu seculi de lupta pentru gloria si libertate, si totu 18 seculi de doreri si suferintie, si sórtea — ar trebui se se schimbe, si totu nu va se se schimbe.

Si nece va mai poté rabdá si suferi; căci somnele, cari le dá adii romanimea tóta, nu mai sunt semne de-a suferi si de-a rabdá, ci sunt semne de reinviere de caracterulu seu vechiu si cavalerescu, de pornire pre calea vechia, romana.

Si — despre unu atare semnu, care l'a datu romanimea din Biharia voui se ve comuniticu de asta data.

Despre aniversari'a mortei lui Samu

Vulcanu si productiunea literaria arangiata de societatea de lectura a junimei romane de aici in 25 dec. a. c. st. n.

Dar' se vedemu cum a decursu acést'a festivitate funebrala.

Erá la 11 óre a. m. ultimele sunete ale campaneloru in etara, dupa-cc implura aerulu cu ecoulu melodiiloru triste, ultimulu „Domne indurate spre noi!“ si „fa-i memori'a eterna“ resuná depre budiele credintiosiloru Romani si poporulu undulu cu pietate si anima pal'itanda catra institutulu memoritoriuulu mecenatu, in alu carui institutu sala ér se se produca tenerimea, se arete lumei folosulu si progresese cascigate si facute la acestu institutu de crescere si cultura romanésca. Am venitu póte ca chiar celu din urma intre toti osetii, căci intrandu in sala, locurile erau dejă ocupate de unu publicu fôrte numerosu si alesu.

Liniscea cea mai misteriosa domniá in sala, de pre facie poteai ceti tristeti'a, ce stepanea animele, căci trista era serbarea, ce s'a tie-nutu astadi intru memori'a repausa ei reinviatoriuulu Biharie!

Decorarea coresponditória a salei inca n'a contribuitu putienu la colorea trista a festivitetei. Lumini ordinate ardeau si reversau o lumina melancolica in sal'a intréga; tipulu suridictoriu a lui Vulcanu privia d'in fruntea salei

cu óresi care expresiune de linisce si mangaiare preste toti cei adunati aici, spre a-i aduce tributulu cuventiosu de recunosintia si multumita. In giurululu lui se vedeau reprezentatiunile spireteloru celor mai mari romane, a animelorulu celor mai binefacatórie si zelóse, a Romanimei întrege.

Aici vedeamu tipulu eroulu Mihailu, aretandu catra resartu, ca cum ni-ar dice: „Pana la Dunare si Pontu“, colo Dragosiu vod'a; din colo metropolitulu resolutu si constantu Sinuliu, si alte tablouri cari de cari mai pretioase si romane, arangiate cu ordine si gustu nobilu.

Taerea profunda nu preste multu se intrerumpe si corula instrumentalu intonéza unu mersu nationalu, care numai decātu la primele corde doioase, ne revóca in memoria, mandri'a Moldovei frumóse; ér mersulu lui Stefanu Marelu.

Music'a încéta între aplausele publiculu si suindu-se pre tribuna dlu conducatoriu Teodoru Rosiu, deschide festivitetea cu una cuventare, pre cătu de voluminósa si sincera, pre atâti de simburósa si romanésca, amesurata actualu in celu mai strinsu intielesu alu cuventulu si de mare insemnata pentru istoria Romaniloru din Biharia.

Dupa o introductiune acomodata, in car'a espune scopulu serbatóriei, adeca: manifesta

cu Censul și cu cei de la „Federatione” sa. Mai mult; pentru ca se-i prescindem chiar și speranța de atare onoare din parte-ne, dechiarăm că, pre câtu timp densii facia cu noi vor persiste în modulu și calea de pan' acuma, și pre câtu timp va tiené seriós'a nóstra lupta cu strainii împilatori, ignorarea nóstra pentru „Federatione” va fi mai consecinte, va fi absoluta. Astfelu ea póte se-si verse foculu și veninulu dupa gustu; pre noi nu ne va atinge, și celu putienu din a nóstra parte caus'a și on. Publicu nu vor suferi scadele.

La asemenea loialitate din parte-le, dupa esperința de pan' acum'a nefindu îndreptățiti a contá, cauta se renunțiamu. —

Din rebelulu franco-nemțiescu.

Pesta, 17 ian. 1871.

(L.) Parisulu, orasiulu frumsetieloru și alu luanului, contrulu luminei din evulu mediu și pana astadi, — Parisulu isolatu de lume de aprópe patru luni de dile, astadi se bombardédia „neincetatu” de prusso-nemții civilisati! Locuitorii din preurbile ce se bombardédia, chiar dupa dreptulu rebelicu ar fi trebuitu se fie incunoscintiatii despre propusulu de bombardare, ca astufelu se se retraga din locurile ce au se se prefaca în ruine, ca batranii, copiii și toti cei nearmati se si scape viétu'a de foculu pustitoriu. Dar nemții prussificati, nemții civilisati și civilisatori, cum se óicu ei, nu mai respecta nici legile omenesci, nici cele ddiéesi — ci, ca candu ar fi plecatu la venatúra de ómeni, si-au facutu altu dreptu, dreptulu de putere, dreptulu bestialu, dupa care celu mai tare póte essecutá crudelitati, de cari nici vandalii, nici hunii și nici mongolii n'au facutu.

„Gazeta crucei” din Berlin, acestu oraculu alu regelui Wilhelm si adeverata spressiune a pietatei sale regale, nu mai póte de bucuria că „multu doritulu opu s'a inceputu,” și striga cu entusiasmu religios: „Dómné ajuta-ni la marea nóstra întreprindere!” Astfelu se batjocoresce mintea omenésca și numele lui Ddiéu de — ómenii religiosi și morali per excolentiam, cum se óicu ei astadi și cum s'au d'su parintiiloru.

E bine insa că se bombardédia metropol'a lumiei, pentru ca se scia lumea și se scia posteritatea dupa mii de ani, că lumea de astadi, cea luminata și civilizata, desclinitu lumea nemțiesca în comiterea crimeloru și crudelitatiiloru, e mai rea, mai periculósá decâtu au fostu vandalii și mongolii neluminati și civilisati; se se convinga ómenimea că lumin'a și cultur'a fora morala este celu mai mare blastemu pentru geniulu ómenescu!

Pre langa tóte barbariele insa Parisulu, intregu poporul francesu nu se clatina în resolutiunea sa d'a luptá pentru mantuirea patriei, „pana mai este unu corpu d'armata pre pamentulu Feancei.” Natiunea francesá totu mai crede și spéra, că ea trebuie se recésa invingátoria din acestu rebelu. Chancy, ce e dreptu, se retrage de naintea mai periculului Fridrich Carl, și astfelu este impedecatu d'a veni intr'a-

jutoriu Parisului, a desiertatu orasiulu Le Mans, dar — precum se dice, acésta retragere ar fi chiar planuita din punctu de vedere tacticu. Chancy adeca, asia óicu barbatiu competinti, în casulu estremu se va retrage pana la Cherbourg (în peninsul'a Normandiei, la malulu marii atlantice,) unde va tiené ca legatu pe Fridrich Carl. Un'a insa este de sigurá că Chancy s'a retrasu în buna ordine și că afirmarea prussilor, cumca armat'a lui ar fi cu totul sparta, e numai o dorintia pia a dniteloru și că numerulu de 15,000 de prisionieri ce ar fi facutu Fridrich Carl lui Chancy, se póte reduce la unu patrariu, cum se va si adeveri mai tardiu. —

În resaritulu Franciei, Bourbacki în 13 ian. érași avú o lovire cu ostrile nemțiesci de sub comand'a lui Werder, între locurile Arcey și St. Maria (în Franche Comte, aprópe de Vesoul) în care lovire nemții furá binisioru batuti, încátu au trebuitu se pureséca orasiulu Vesoul, atátu de importante din punctu de vedere strategicu. În 2-3 dile sórtea Belfortulu trebuie se se decida; socotindu poterile republicane din resaritu, speranția pentru scaparea Alsatiei și Lotaringiei din ghiarele nemtiloru — nu este preste potintia.

În média nópte ginerariulu Faidherbe érași dá semne de sine; pe fiecare di face câte unu atacu contra armatei foste a lui Manteuffel, cu rezultatu favorabilu pentru Francia. Dar o lupta sangerósá, o lupta cumplita cum fura cele nainte de dóne septemani, are inca se urme pentru a se decide odata că caro dintre cei doi contrari are se incete d'a face necesu și greutate celuilaltu. —

În 8 ian. Trochu a fostu se faca una mare erumpere cu garnison'a din Parisu, dar esperiandu că nemții au multe poteri concentrate în direptiunea, în care a vrutu se essecute elu erumperea, acésta s'a amenatu pre cateva dile, facendu sub acestu timpu cele mai mari pregatiri pentru o erumpere decidiétoria, la care diariulu Siécle provóca cu întetire pe Trochu și poporatiunea Parisului. Se punemu capetu odata erumperiloru de felulu lui Bazaine și se fimu siguri că Parisulu se póte mantui — dice diariulu republicanu. Astfelu sórtea Parisului dilele mai de aprópe are se se decida, ori bine ori reu. Noi, crediendu în puterea resolutiunii poporatiunii Parisului, în numerulu și spiritulu armateloru parisiene și în capacitatea bravului loru conducatoriu, în Trochu celu nepetatu, — noi sperámu că Parisulu se va deblocá spre resafarea mai usióra a Europei nadusite. —

Diet'a Ungariei.

Siedinti'a casei representant. din 13 ian. 1871.

Se deschide la 10 óre sub presiudu ordinariu. I. Gyórfy, referintele comisiunii centrali, cetesce reportulu acesteia referitoriu la proiectulu de lege pentru contingentulu de recruti pre anul 1871, pe care-lu recomanda spre debarate generala. Cu referintia la specialitati cetesce unele modificatiuni, a nume în privinti'a titlului de „armata unguéscá.” P.

Kirdlyi, propune opiniunea minoritatii, carea este, ca se se pastredie titlulu de pan' aci de — „trupe unguéscé ale armatei comune.” Amendóue reporturi se vor desbata luni-a viétoria. —

Presidintele cere atentiunea casei a supr'a reportulu comisiunii economice din 1870,5 dec. prin care se propune edificarea unei nóue case pentru parlamentu. Nu este vorb'a de realizarea unui planu mare, ci de o lipsa întetitoria, pentru că néu'a de astadi a aretatu, cumcá edificiuulu d'acuma nu este durabilu. Róga deci cas'a se tramita reportulu la comisiunea financiaria.

I. Andrássy, ministrulu pentru aperiaa tierii, respunde la interpelatiunea de mai de unadi a lui I. Kiss, că daca orasiulu Pesta face predispusetiuni pentru recrutare, procede numai în întielesulu legii. De inasi recrutare nu póte se fie vorb'a, nici de provocare catra junimea din Pesta, ministrulu nu scie nimica.

I. Kiss e multiamitu cu respunsulu ministrului, carele se ie spre sciintia.

Presidintele provóca membrii comisiunii esmise pentru essaminarea fonlurilor publice ca se se adune mano la 4 óre în sala de convorbiri pentru scopulu d'a se constitui. Siedinti'a se incheia la 10 1/2 óre.

Caransebestu, 27 dec. 1870.

(Deslucire în caus'a alegerei de preotu în Srediscea-mica.) S'a facutu o interpelatiune si s'au redicatu unele gravamenii în caus'a alegerei de preotu în Srediscea-mica, la cari se dá respectiviloru interpelanti acea deslucire, că consistoriulu competente alu Caransebesiului, luandu la rigorósá esaminare actulu amintitei alegerei, s'a aflatu indemnatu a-lu intari și a denumi de pastoriu sufletescu în Srediscea-mica pe preotulu Mihailu Juica, cu atátu mai vertosu, fiindu că densulu este celu mai calificatu dintre toti recurrentii candidati și necandidati de protopresbiteru atátu în privinti'a sciintieloru, câtu și a portarei lui morale esemplare și demne de reco mendatu fie-carui preotu, și fiindu că densulu este alesu cu maioritate absoluta de voturi. Si déca în privinti'a acestoi alegerei se póte imputá ceva protopresbiterului, de siguru nu póte fi, decâtu zelulu și staruint'a lui demna de lauda și recunoscintia, prin cari a esoperatu pentru amintit'a comuna fruntasia unu preotu calificatu, evlaviosu și cunoscatoriu de inalt'a s'a misiune. Dee ceriulu, ca se se aléga în viitoriu în tóte comunele nóstre bisericesci de preoti totudeuna candidatii cei mai calificati și apti, și atunci de siguru nisuint'a aceloru barbati carii au pusu în viétia Statutulu organicu, negresitu se va ajunge spre inffiorirea și naintarea bisericiei si natiunii nóstre.

În fine timpulu nu ne iérta a intrá în polemii privitória la formalitatiile acestei alegerei, dar aducendu aminte respectiviloru interpelanti cuvintele Apostolului Pavelu: „Form'a ómóra, numai spiritulu vivifica,” totu de odata si în privinti'a cestiunei din urma li descoperim, că „Telegrafulu romanu a fostu pana în dilele din urma organu oficiosu alu Episcopiei Ca-

ransebesiului, ceea ce mai alesu domnului din Dognécea, ca unu preotu, trebuiá se-i fia bine cunoscutu.” B.

Brasioru, 22 dec. 1870.

Cu corespondinti'a mea din 4 decembre, publicata în nr. 107 alu Albinei, am crediutu că facu bine, provocandu publiculu romanu a ésamina cu seriositate rezultatele crescerei si a instructiunii de pana acum a copileloru sale prin pensionatele straine.

Unu pseudonimn óresi-care insa, aflandu atacatu unu pensionatu anumitu (pentru că astadi numai acelu mai esista dintre cele straine,) — se pune cu tóte poterile spre a-lu aperia în „N. Fr. Kr. Zeitung,” și nu se sfiesce a subsumá în corespondinti'a mea și ceea ce nu stá intr'ens'a. Acelu ómu, carele a buna séma trebuie se fia unu vechiu iesuitu — și carele spre batjocur'a lucrului, se subserie „Veridicus,” tocmai precum se dice regele Wilhelm „memoriu de Dumnediú,” — ad captandam benevolentiam publiculu neromanu, — afirma, că eu n'asi fi esprimatu si în contra scóloru germane de aici, mai de parte că asi fi scrisu cumcá nu e mare daun'a ce provine din desnatiunalizarea aceloru institute.

Eu n'am atacatu nici unu pensionatu anumitu și daca iesuitulu „Veridicus” a aflatu de lipsa a aperia pe celu care mai esista, se vede, că i-a cunoscutu slabiciunile. Incátu despre desnatiunalizare, credu, că e destula dauna, daca copilele nóstre romanu „indiferente” de natiunalitatea lor, și în acestu punctu sunt pentru noi periculósé ori ce institute straine — de óare insa în corespondinti'a mea din 4 decembre n'a fostu vorb'a.

În meritulu instructiunii trebuie se-i spunu dlui „Veridicus,” că astadi nu se mai socotesce de profesoru totu ómulu ce scie carte; a trecut timpulu dascaliloru, cari siedeau pe catedra cu o nuea în mana tocmai atát'a de lunga pe câtu érá scóla, trachelile de ametiala ale scolariloru, ruperea urechiloru, naval'a invetiatiunii pe furisulu a supr'a scolarulu, ca se-lu puna la pamentu spre a-i trage vre o 25, bovisarea de rostu pan' ce se turtiau creerii copilului, — astea-su lucruri, cari se mai afla dóra

*) Numai câtu detorint'a de onóre ni impune a Ve ascurá că interpelatiunea nici n'a fostu din Dognécea, nici nu s'a facutu prin mana de preotu. Respunsulu cu aretarea la rezultatu este pururiá celu mai bine sunatoriu; și cu tóte, pentru a nóstra justificare trebuie se reflectamu cu tóta apesarea cuventulu, că — nici o plansóre si nici unu atacu nu s'a publicatu în fóia nóstra din caus'a, séu contra persónei parintelui JUICA, care-i — totu respectulu! Prin acésta dechiaratiune credemu că va fi satisfacutu de ocamdata celu putienu si on. Comunitate, ce asemenea ni s'a adresatu, ér mai vertosu provocandu la emintit'a persónei alese la a dóu'a alegere. De actulu ilustréi persóne, ce ni-lu comunicara originalu si pre care i-lu vom returná, am fostu informati, cevasi mai nainte, si de a dreptulu; dar am fostu informati și despre istoria cum s'a nascutu elu. În fine, ori cum se fia, noi gratulam comunitatoi că a reesitu a cascigá unu preotu demuu! Red.

tiunea de recunoscintia catra mecenatele natiunei Samuilu Vulcanu; considerandu impregiurarea trista, că la noi (în Beiusiu) sunt de totu rare conveniriile nationale, se folosese de ocaziune spre a vorbi despre necesitatea imperativa de insociri nationale. În deductiunea acestei teme dice între altele: „Tesaurulu celu mai scumpu alu Romaniloru a fostu si este natiunalitate, caracterulu acesteia limb'a, si condit'unea substitintiei amendurora, libertatea.” Din acesteasi forméza oratoriulu trei membri simetrici, aretandu iubirea Romanulu catra natiunalitatea, limb'a si libertatea sa; apoi atinge decadinti'a nationala, ce o ascrie cu cuvintele lui Baritiu, „despotismulu de tóte speciele si stingerei lumineloru sciintiei.” Starea cea desolata, la care ajunsese Romanulu a fi maltratatu si batjocorit pre vechiulu seu pamentu, a fi consideratu de strainu în vetrele stramosiesci, a fostu grea tentantiune dara n'a potutu se-si curme frulu viétii, — dice oratoriulu si-si esprime convictiunea, că cu câtu a fostu mai rapede si mai violenta caderea nóstra, cu atát'a este mai incéta, insa si mai segura redicarea.

Conditiiunile inaltiarei nationale le descrie în urmatóriele: „Credinti'a într'unu venitoriu mai ferice a strabatutu acum pepturile tuturoru Romaniloru; insa considerandu im-

pregiurariile timpului în care traimu, credinti'a si speranți'a într'o sórte mai ferice, nu este de ajunsu, ci debue se ne couvingemu cu totii, că spre a ni aperia si asecurá bunurile cele mai sacre, ale natiunalitatii si libertatei, pre langa nutritile sentimente de natiunalitate si pre langa aspiratiuni de libertate, cauta se mai avemu inca si alt'a d'a sacrificá, si inca mai multu decâtu sange si viétia. În timpulu de fatia natiunalitate nu se póte sustiené, libertatea nu se póte cascigá numai prin sange si viétia, ci mai vertosu prin puterea spirituala si materiala, prin cultura si avere.

Tierile nóstre de aceea au ajunsu mai la ruina, căci li-au lipsitu acesti factori de putere, macar că tóte le-au sacrificatu pentru natiunalitate si libertate, insa aceste tóte au fostu putienu, au fostu numai ómeni gat'a spre mórte, au fostu numai — asiá-dicendu carne de macelu, nemicu mai multu. Venitoriulu natiunalu ni-lu potemu asigurá numai déca ne vom ingradí cu cultura si avere, căci numai aceste impreuna dau unei natiunii destulu pondu atunci, candu este vorb'a de lupta pentru cele mai scumpe bunuri, pentru natiunalitate si libertate.

„Spre a inaintá cultur'a si averea natiunala, debue se ne inspirámu de zelulu nobilu, ce consta în aceea, ca se nu perdemu nici unu

minutu fora de lucrare, nici unu minutu fora de cugetá la inaltierea puterei nationale prin redicarea puterei sengurateciloru, cari si pentru interesulu loru particulariu au sacra detorintia d'a se ingrigi de averea sa si d'a o sporí; căci asiá si intregulu, adeca natiunea se inavutiesce; cari mai departe au detorint'a se latiésca cultur'a ei lumin'a în cerculu seu, căci asiá se radica cultur'a poporulu intregu.”

„Spre a redicá cultur'a si averea natiunala insa nu este destula lucrarea despartita a sengurateciloru, ci se recere unirea poteriloru, se recere ca se ne întielegemu între noi a facu cu poteri impreunate lucruri, ce unulu câte unulu séu nu le-am poté face, séu le am face cu mare greutate.”

Vorbindu mai cu de a dinsulu despre necesitatea intruniriloru nationale, dl. conducatoriu continua: „Ni se imputa din mai multe laturi, că nu ne insufietimu destulu pentru întierelele nationale, nici le întielegemu bine, si amblamu pre căli diverse, fie-care venandu numai interesele sale particulare, éra la intregu, la natiune pré putienu cugetámu, cu atátu mai putienu colucramu spre fericirea ei, carea debue se constitui fericirea nóstra colectiva; ni se dice, si mai că cu dreptu cuventu, că si candu ne insufietimu pentru ceva maretu, pentru ceva nobilu si natiunalu, insu-

flotia nóstra este trecátoria si nu ti ne necé pana la inceperea seriósá a opului; insuflitrea nóstra este ca foculu de paie, pre câtu se aprinde de rapode, pre atát'a si grabesce a se stinge. Grele imputari aceste pre cari nu le potemu dem'nti altumintrelea, decâtu — déca ne vom impreuná vointiele si le vom atienti spre inaintarea spirituala si materiala a natiunei déca ne vom impreuná poterile pana aci respandite, tioidiendu a ni cascigá medilócele acelea, cari se ni asiguré venitoriulu comunu si se ni redice onórea în presinta; déca ne vom întielege se formámu intruniri séu insociri curatu romane, insociri spre inaintarea culturai între poporul nostru preste totu si între noi în parte, insociri a nume pre inaintarea bunastarei materiale. Unulu câte unulu suntemu debili, dara impreunati la olalta vomu fi tari si respectati; în bine ne vom bucurá impreuna în suferintie ni vom usiurá unulu altuia sarcin'a si ne vom mangaiá imprunutu.” —

„Dara ce se perdemu atâtea cuvante.” — continua óatoriulu cu referintia la impregiurariile locali, — „candú nu esista unu sufletu de Romanu, carele se nu recunósca lips'a insociriiloru, o lipsa ce se dovedesce si prin aceea, că ai nostri în massa léu parte la insociri straine, partinindu si naintandu prin acésta interesele altora si negrignidu pre ale sale; în massa lu-

pe la iesuitii ici coala si pe cari le pomenescu numai ca se aretu cam de pe ce timpuri cunosce omulu nostru scola.

Nu le pomenescu ca pecate ale pensionatului aপরত de „Veridicus,” căci acel'a de sigură este astadi mai bunu, in sa nu e la culmea chiamarii lui, si a nume nu încatu potu veni in consideratiune postulatele cresce-rei de femei romano. Elevele n'au impartiala acurata in studiile lor; d. e. scie omulu nostru din vre o programa a acelui pensionatu, că ce se propune din limb'a romana in fie-care clasa; sunt elevele impartite in clase încatu privesce studiulu limbei romane? Câte eleve romane ne pôte insiră astadi amiculu Romanilor „Veridicus,” cari se scie scie romanesce dupa gramatica, se intielege cu ori ce ortografă??

Nu e de ajunsu numai se mërğa profesorulu in casa, clu trebe se aiba si o programa, căci de almintre va incepe fie care ce i place. S'a chiamatu vre odata pana 'n anulu trecut profesorulu romanu, ca se faca program'a pentru diversele clase? s'a facutu vre odata programa in conferintia profesorală, ca se nu se 'ncarce scolarii dupa placulu fiecarui profesoru? — Atātu despre scola, căci e prē destulu unde nu se afla nici atāt'a. — Scie mai departe, omulu nostru că elevele dormu sēu celu putienu că au dormitu in mare parte pe mese si pe scauă? Scie că elevele nu sunt ne'ntreuptu supraveghiate mai cu sēma in dormitōrie? — Atātu despre internatu, carui nu-i dorim mōrte in sa o indreptare radicala.

Ce se atinge de musica, atāt'a stā, că elevele cari au invetiatu la profesorulu *Humpel*, au invetiatu musica, dar n'au invetiatu tōte la elu si ast'a e bōl'a, care a facutu pe cele mai multe romane de nu sciu music'a. Si aici a esistatu lips'a de o programa regulata. Concertele acelui pensionatu de cari pomenescu „Veridicus,” este o mare nesfēla a le face meritu alu pensionatului. Ele se esecuta, dupa cum prē bine este sciutu, de barbati si dame intre cari abiā se presenta cāte un'a sēu dōue eleve; ēra barbati si cu deosebire damele acalea sunt parte maro eleve de ale Dlu *Humpel*.

Dice mai departe parintele iesuitu, că s'au cultivatu dōue eleve, cari functiōneza ca invetiatoresc? Dar *ōre daca acele eleve ar fi fostu intr'o mana dibace de romana?!* —

Incātu despre limb'a francesă, „Veridicus” ni imbie garantia cu numele unei persōne. Dar i cunosce poterile dascală? Me miru, cum 'si inchipuesce, că va face pe scolarulu romanu se pricepa cutare regula acelui invetiatoriu, carele nu se pōte intielege cu scolarulu seu de felu precum este casulu la persōn'a din cestiune. Scolariulu — mai cu sēma incapatoriu — are lipsa de unu pedagogu bunu, in sa se nu fia mutu! Mutu e in sa de sigură acel'a, carele nu vorbesce limb'a scolarinlui; cumva nu e vorb'a de o invetiatura ā la „papagai.” *Ēta blamagiulu!* Spunu, că nu mai esista scola dlu „Veridicus” si versurile, ce le a citatu in „Eingesendet,” alu seu le pōte pune pēna'n palaria.

Noi ceremu de la ori care institutu se

ni crēca cepiū si copilele nu negativu ci pozitivu nationalu; nu ne multiamim cu aceea, că nu ni-i desnationalisēza, ci pretindemu se ni-i faca romani inflacarati de mici mititei, precum o facu si alte natiuni cu copii lor, si a nume natiunile cari ne ataca in esistiti'a nationala. Acēst'a se o iē bine a minte publiculu nostru romanu; noi, romanii, ne aflāmu in lupta, in resbelu, ce e dreptu — defensivu, pentru esistiti'a si innaintarea nōstra nationala: si pōtē-vā ōre unu romanu cu inima si pricepere romana se astepte o devingere si respingere eficace a atacuriloru indreptate contra esistitiei si inaintarei nōstre nationale printr'o calificatiune pasiva sēu negativă a generatiunei nōstre — de veri-ce secesu?

Se ne ferēca Ddieu de astfelu de credintia nationala si de doctrine ca a iesuitului „Veridicus” din „N. Fr. Kr. Z.” —

De pre Campi'a Ardēlului, gerariu 1871.

(In cestiunea si interesulu Banței generală „Transilvani'a.”) In numerulu 114 alu Albinei a aparutu o incunoscintiare si scusa din partea dlui I. E. Tieranu din Temisiora, — in carea anuncia publiculu romanu banatianu: *retragerea sa de la agentur'a banței generală „Transilvani'a,”* desaprobandu tienst'a numitei bance fatia cu publiculu romanu.

Consentimtu in multe cu dlu Tieranu, in cātu pentru cele ce le spune in cestiunatu anuciū, — dar pentru aceea totusi cauta se desaprobāmu procedur'a ce a alēu, căci — e lucru prē firescu, cuncā institutulu acēst'a n'a avutu si nu pōtē se aiba colōre curatu nationala, fiindu că elu s'a infintiatu la apelulu mai multu alu sasiōru, conlucrandu apoi si romanii in mare mesura la prosperarea si inflōrirea lui. Debu se recunōscemu in sa cuncā precum nu erau in stare sasiū, in concurenti'a mare de astadi a societatiōru de asigurare, in tocmai dōra nu poteau romanii, in referintiele lor actuali se infintieze singuri de sine unu atare institutu salutariu.

Ni se impare că — colōrea cutarei corporatiuni se arēta mai vertosu la factorii ei, — si prin urmare si banc'a „Transilvani'a” va avē acea colōre nationala, de carea se vor tione in maiōritate membrii ei; pentru aceea lucrulu inceputu nu potemu a-lu parasi, ci din contra se ne incordāmu tōte medilōcele posibili, ca se cascigāmu cu cātu mai multu terenu in diregereā sōrtei cestiunatei societati. Ocasionea cea mai binevonita spre ajungerea scopului acēstui este acum, candu la adunarea generala prossima, conchiamata pe finea lunei curente, ne vom intuni cu totii, ca se modificāmu statutele si usulu de manipuliune a numitē banco, dupa recerintiele nōstre comune, si acēst'a se pōtē numai prin unu zelu deosebitu, aretandu din partea concernintiloru membri romani.

Nainte de tōte se cere de comunu, ca capitalele disponibile se se imprumute — nu numai pe langa cavarea sēu garantia unei case sibiiane, ci acele se se dee si pe langa ipotece secure a membriloru, ce au proprietati alocuri unde sunt introduse cārtile funduarie.

Tem'a acēst'a s'a discutatu destulu si prin foile nōstre de publicitate, — prin urmare avemu firm'a sperantia, cuncā barbati nostri cari participa la administratiunea suprema, cātu si aceia cari vor fi presenti la adunarea generala, vor nisui, ca se se introduca modalitate atinsa pentru fructificarea baniloru, prin ce vor ajunge a potē participā si cei mai departati de Sibiu, — prē candu cu usulu de pan' acum au avutu unu felu de monopolu numai cei din apropierea resiedintiei administratiunei centrale.

Totu numitii domni participatori la adunarea generala ar ajutorā in mare mesura interesulu materialu alu poporulu nostru, candu ar mediloci, ca baremu pe anulu venitoriu se se estinda afacerile bancei si a sup'r ramului de asigurarea vitoloru desclinitu pentru partea nordica de campia a terei, unde poporulu romanu mai preste totu traiesce din tienerea si crescerea vitoloru cornute, si unde mai adese este acel'a bantuitu de epidemie de vite. —

G. u. *)

Aradu in dec. 1870.

Congregatiunea comitatului nostru nici in triluniulu din urma nu trecu, for' de a lasā maiōritatea comitatului in amaretiune. — Cātu intr'unu comitatu romanescu ca Aradulu avemu stepanitori straini — ne dōre fōrte, candu in sa vedemu că stepanitorii sunt de odata si inimicii numelu romanu, dorerea ni se redica la culme. Administratiunea comitatului pana la pactulu dualisticu, cātiva putieni ani a fostu concrediuta unoru barbati romani; erā admirabilu progresulu romaniloru pe acelu timpu, deceptarea intelectuale se latia si cunoscenti'a de sine din ce in ce se desvoltā. Faptele si rezultatele nōstre de atunci fatia de relatiunile in cari stāmu astadi cu auctoritatea comitatensă, in maiōritatea poporatiunei escita suspine si doreri.

Congregatiunea avu locu in 2 si 3 Ianuariu st. n. Sal'a comitatului cuprindea unu numeru considerabilu din membrii comitetului comitatensu. Dintre ai nostri si cāti ii avemu in acēsta corporatiune formandu ei minoritate, sunt disgustati de procedur'a maiōritatii magiare, si pentru aceea de abiā se presintara cei din dirigatori. Dintr' actele acēstei congregatiuni este de insemnatu pentru noi alegerea de jude de cercu in Radna, ca un'a ce ne atinge mai de aprōpe. Este cunoscutu on. Publicu rom. că cu ocasea restaurarii din 1867, partid'a romana din acēstu comitatu a facutu unu pactu ōre-care cu partid'a magiara, prin care magiariloru s'au cedatu dōue cercuri electorale; cu aceeasi ocasea s'a stipulatu, că dintre oficiolatele comitatensu in cari se se alēga romani si in cari magiari. Astfelu s'a staveritu ca in cerculu Radnei judele si jurasorulu se se alēga dintre romani, ceea ce s'a si intemplatu atunci. G. Popu, jurasorulu, a reposatu la anulu 1868 si in loculu lui se alēsa magiarulu Suhajda, care mai tardiu destituindu-se, in loculu lui se

*) Primim cu placere propunerea ce ni faceti; numai un'a ve rogāmu: scrisōre cevasi mai legibila! Red.

alēsa ērasi magiarulu Zubor. Astfelu fratii magiari si-calcare de dōue ori parol'a in acēstu cercu. De curundu reposandu si insui judele Mihailoviciu, romanii se asteptau, ca loculu lui se se deplinēca prin altu romanu, in sa spre cea mai mare mirare a nōstra se alēsa ērasi magiaru, si asiā acēsta pretura curatu romana, in contra dreptului si pactului — astadi este curatu magiara, nou alesulu jude nici că scie unu cuventu romanesce.

Pactulu (de nu s'ar fi façutu!) de altmintrelea s'a calcatu si in cerculu *Josasielului*, unde in loculu jurasorulu romanu s'a alesu unu magiaronu, despre care se scie numai atāt'a, că este fora vre-o pregatire, este numai unu ostasiu simplu, prē candu tenerii nostri cu pregatiri depline sunt delaturati. Asia patimū noi pe aici cu fratii nostri, prē cari — de si ca maiōritate absoluta — am cautatu a ni-i avē de frati, ei in sa ni respalescu cu supremati'a cea brutala; nici că ne iēu in vre-o sēma. —

Am premisu, că pana la incheierea pactului, va se dica pana nainte de a avē acēsta multu laudata constitutiune, a magiariloru, romanii din acēstu comitatu faceau progrese intru tōte intreprinderile, reminiscintiele acēlui timpu sunt mai vertosu notarii comunali romani, alesi in mai multe comune ale comitatului; poporulu deceptatu unde numai i se deschise ocasea, nu mai voiā a sci de notari straini, ci ii priviā de impedecatori intereselor comunali. Astadi, dupa ce timpulu s'a schimbatu, si regimulu are alta fatia, — auctoritatea comitatului nu cauta la interesulu si indestulirea maiōritatii, notarii romani astadi sunt spin in ochii dirigatoriōru magiari, ei sunt maltratati dupa cum nu se cade. Chiar audu, că bravulu nationalistu, notariulu din Pilu Avramu *Voscariu*, sub diferite preteste este citatu candu la comitatu, candu la directiunea oficiolatele de contributiune, este amenintiatu in totu chipulu numai ca se-si pērda increderea poporului; si acēst'a provine de acolo prētru că densulu ca notariu consciintiosu, a doveditu că antecesorulu seu, unu polonu magiarisatu, P—y, a facutu in banii comunali o defraudare de vr'o dōue miiante. Acelu P—y ca notariu destituitu pentru astfelu de fapte, asta-di este esecutoru de contributiune (!) in districtulu directiunei aradane. Frumosi esecutori mai avemu! (Ca in Ungaria, de candu e ea si a fostu pe man'a magiariloru. Red.)

Notarii comunali, ca unii cari prin inteligintia loru de comunu conducu antistiele si prin acēstea si prē comune mai intru tōte causele comunei, si fiindu că de unu timpu incōce parte prētru că in notariatele romane vacante mai in totu loculu s'au alesu si se alegu notari romani, prin ce apoi candidatii magiari s'au immulitu si prin immultirea loru li cresce de odata si frio'ă că vor remanē nealesi, — parte prētru că notarii romani, cu mica esceptiune, sunt devotati intereselor poporulu, care i-a onoratu cu increderea, de aceea dd. magiari cu ei nici din departe nu se potu impreteni, si de aci provinu apoi sicanariile.

Am se mai atingu si aceea, că spiritulu nationalu, de care in anii trecuti erau inspirati

ānu parte la insocirile altora si cumperamur rusinea nōstra propria cu scumpi banii nostri. Dēca cautāmu in giuru de noi, ni se redica rosiet'a in' facia candu vedemu trist'a stare sociala, in care ne aflāmu; noi Beisiceni debu se ne rusināmu si nainte unoru comune satene, candu noi a'ci in orasiu, in centrulu unui districtu intinsu, locuitu mai numai de Romani, nu avemu macaru unu anghiuletiu, ce l'amu potē numi locu de convenire, locu de intelnire prētru Romani. Sunt alții mai competinti, decātu putienateā mea, cari meditēza de multa despre trist'a nōstra stare sociala, acēstia vor fi avendu dōra cause intemeiate, prētru cari nu pasiescu inainte, si eu sum cu multu mai nou in mediloculu DVōstro, decātu se-mi arogu cunoscenti'a deplina a pedeceloru care se opunu infintiarei unei iusociri romane. Din uocle laturi se aduce nainte seraci'a, de carea ne plangemu in totu minutulu, dar acēst'a nu pōtē se fia causa destula, nu, prētru că la societati straine inca contribuimū materialminte si totusi in privint'a nutrementului sentimenteloru nationale o patimū ca acelu caletoriu carele si-a pus merindea in strait'a altuia si prē cale n'a potutu mancā atunci candu i-a fostu lui fōme ci candu i-a placutu celui cu strait'a. Din parte-mi petrecendu cu atentiune miscamintele nationale de aici, (de le potemu numi asiā,) m'am

convinsu despre dōue impregiurari, din cele mai fatale, impregiurari cari nu me sfiescu a le dice prē nume, si a nume: *susceptibilitate personalu de o parte*, ēra de alta rusinōs'a nepesare. Unii barbati de ai nostri, provediuti cu cele mai frumōse insusiri personale prē langa cea mai buna intentione au ōresi care temere de susceptibilitati personali, ce s'ar nasce atunci, candu ar luā ei iniciativ'a, candu ar cercā ei se intrunēca prē Romani in cutare societate nationala, căci cauta se o spunemu, că multi dintre ai nostri nu considera fapt'a cea buna, scopulu celu sacru, ci cons'dera persōn'a de la care pūrcedu ele.

De aci manecandu oratorele provōca prē auditori, se conluere toti spre a delaturā rivalitatele personali, ēra nepesarea o apostrofēdia cu cuventele celebrului nostru barbatu Georgiu Baritiu: „*Indolent'i'a, nepesarea, apath'i'a mortarētia este fatala si condemnabila ne conditiunatu la ori care poporu, prin urmare cu atātu mai vertosu la natiunea nōstra; prētru că acēstu viūu, in pusestiunea nōstra, ni pōtē causā mōrte, candu din contra altora popōra si mai luminatē si mai bine consolidatē, pōtē si mai numerōse abiā li ar causā o dorere de capu.*”

Din analisarea acēsta mai larga pōtē cunōsce si onoratulu publicu mai indepartatu spiritulu si directiunea nationala, in carea tinde a lucrā onoratulu corpu profesorulu din Beisicu.

Dupa acēsta c'eventare urmata de aplause prelungite, corulu instrumentalu intonā ērasi una piesa nationala, esecutata spre multiimirea publiculu intregu; pasindu apoi tenerulu Ioane Groza la tribuna, espusa prē largu viēt'i'a si faptele memoritoriului *Vulcanu* si corulu vocalu incheiā acēsta biografia cu „*Eterna-i fia suvenirea!*”

Acum tenerulu Ioane *Cupcea* se urcā prē tribuna si dechiamā poesi'a de Arone Densu si a nu: „*Catra renegati si venditori,*” o dechiamā ca petrūnsu de amaretiune adenca. Apoi urmā un'a d'sertatiune „*despre limb'a si literatur'a romana, specialu prē tempulu lui S. Vulcanu,*” compusa amesuratu tempulu, si propusa in tonu marcatu — de tenerulu Ioane Valeriu *Barcianu*, cascigandu consentirea tuturor ascultatoriōru.

Dupa aceea intonā corulu vocalu poesi'a de Moise Tom'a: „*Intru suvenirea aoperatoriloru de natiune,*” fiindu cu: „*Mai dā Dōmne atotputintē unu Vulcanu adeveratu!*”

Pasindu tenerulu Georgiu *Sfārlea* la medilocu, dechiamā poesi'a: „*Copil'a Romana,*” de Josifu *Vulcanu*, la cari toti auditorii 'si manifestara complacerea prin aplause sgomōtōse.

Corulu instrumentalu intonā ēra una piesa nationala: „*Copilitia de la munte,*” de V. Alesandri, electriscandu animile ōspetiloru.

Dupa tōte acēstea dulci nutrimente de minte si inime, dlu presiedinte alu societati *Teodoru Kōvāry* indreptā cāteva cuvintē seriōse si parintiesci, incunoscintandu publiculu despre una telegrama gratulatōria de la societatea de lectura a juniloru teologi din Gherla, si multiimindu d'un'a data ōspetiloru in numele societatei de aici de lectura prētru partinirea si imbratisarea caldūrōsa a intreprinderiloru fragede, dara nobile a tenerimeii studiōse, si rugand-u-i ca nici prē venitoria se nu detraga acēsta imbratisare fratiēscă!

Ōspetii se departara petrecuti de sunelele unui mersu nationalu, intonatu de corulu instrumentalu; toti de buna sēma meditantu mai cu profunditate despre benefacerile acēstui institutu in specia, si despre cele ale culturai nationale in genere, si binecuvēntandu pe — urditoriulu acēstui institutu si prē naintatoriū culturai nationale. —

Inche'u si eu acēsta descriere a unui actu nationalu de insemnatate a nume mare prētru Romanii Bihoreni, repetindu că — *Romanulu ori si unde, ori si candu, totu Romanu este si va fi.* —

. Valeriu

barbatii nostri de aici, desi nu potu dice ca i-a paresitu, totusi se vede a fi mai amortitu. Vreundu a sci caus'a acestei decadentie, am devenitu la doue propositiuni: seu ca romanii s'au descuragiatu prin luptele ce le-au portatu cu partid'a magiara, seu ca vin'a o porta partid'a romana pentru ca s'a sfasiatu. Acesta din urma cauza o credu cu atatu mai vertosu, cu catu partidutiile romane nici in cele mai momentose cause nu se potu intruni. (Nu, pentru ca s'a vëritu tradarea fanfaroniloru in sinu-le, si ce combina si planedia trei intre sine astadi, mane este denunciatu guvernului si inca facutu cu corne! Nati observatu acest'a? — Red.) — Unu scopu avemu, de asemenea inspiratiuni trebue se fimu petrushi, principiile se nu ni le facemu pendinte de la persone, ur'a intre frati nici odata folositoria nu a fostu. (— Ba guvernulie in politica o platescu cu bani si alte favoruri. Red.) Se ne sufulcãmu la lupta prin intruniri fratiesci, cãci numai asiã vom potè inauffã respectu in antagonisti, din contra vom cadè totu mai tare si responsabilitatea pentru decadentia o vor portã cei ce nu cunosc lips'a impacatiunei — *Crisianu.*

Pentru nefericitii francesi.

Precum aretaramu in nrulu 1. alu anului, sum'a publicata pan' ael, de 1029 fl. 20 cr. v. a. 170 1/2 franci, 1 taleru reun. si 3 duodiecieri in moneta sunatoria, am transpus'o la destinatiune. Adress'a nostra catra consulatulu francesu, si — precum sperãmu — si responsulu, vom publicã intr'unelmu din nrii cei mai deaprobe; intr'aceea incepemu a publicã unu nou siru de colecte. —

Din *Fagarasiu* in Transilvania, prin dlu J. Dima *Petrascu*, directoru la scol. normale „*Radu Negru*“ ni s'a trimisu o suma de 25 fl. v. a. la care au contribuitu.

J. C. *Dragusianu*, vice-capit, distr. 5 fl., fratii *Aureliu Flaviu*, *Alessandra* si *Traianu Sterca-Siulutiu* 4 fl., J. *Antonelli*, vicariu for., P. *Popescu* protopresv. gr. or. si J. D. *Petrascu*, câte 2 fl., G. *Fagarasiu* primariu, N. *Cipu*, percept., Ar. *Densusianu* adv. M. *Popu*, neg., Vas. *Popu*, neg. J. *Gramu*, ases., N. N. *Pompiliu*, B. de *Lemenyi*, protonot *Ilariu Duvlea*, vice-fisc. N. *Goroiu*, cancelistu, câte 1 fl.

Din comun'a *Socodoru*, cottulu *Aradului*, prin dlu J. *Savonescu*, ni s'a trimisu o suma de 20 fl. 20 cr. v. a. la care au contribuitu:

J. *Suciu*, not. si P. *Martinu*, econ. câte 2 fl., P. *Chirila* par., V. *Tiaposiu*, par., St. *Tulcanu*, par., si J. *Savonescu*, inv. câte 1 fl., Fl. *Jigau*, econ. 60 cr., G. *Chirila* cojo., I. *Ghiunghiusainu*, econ. *Mihaiu Indricau*, econ. câte 50 cr.; Dem. *Ambrusiu* si *Lazaru Lascu*, ucon. câte 40 cr.; Dem. *Tiaposiu*, industr. si N. *Moaleru* ospet. câte 30 cr.; I. *Morsieu* ospet. 25 cr.; Vas. *Barariu*, Stef. *Juncu*, At. *Morsieu*, As. *Martinu*, Nic. *Susanu*, Dem. *Motiu*, P. *Jancu* *Marta Alessutia*, *Persida Ciosu*, *Teod. Cosma*, P. *Juncu*, Fl. *Indricau*, I. *Mladinu*, I. *Cresta*, G. *Marausianu*, *Simeonu Nunau*, G. *Mladinu*, G. *Morsieu*, L. *Ciobanu*, N. *Uncu*, *Flóre Puica*, Dem. *Uncu*, *Maria Morariu*, El. *Jancu*, N. *Chirila*, J. *Adocu*, Z. *Uncu*, P. *Secasianu*, D. *Mladinu*, si Pav. *Simandanu*, toti econ. câte 20 cr.; J. *Susanu* econ. 15 cr.; D. *Motiu*, C. *Adocu*, El. *Jancu*, *Teod. Rotariu*, T. *Secasianu* J. *Sabau*, G. *Ucrutiu*, *Proeop. Durcau*, P. *Adocu*, J. *Adocu*, D. *Chirila*, P. *Buduca*, J. *Vladalau*, J. *Motiu*, Vas. *Buduca*, D. *Morsieu*, P. *Petrisioru*, T. *Besiti*, *Sofr. Besiti*, *Jonasiu Uncu*, At. *Adocu*, *Toad. Uncu*, si M. *Vadabanu* toti econ. câte 10 cr. —

Din *Aradu* din partea dlui *Joane Popovicu-Desseanu*, advocatu, ni s'au tramisu 10 fl. èr din partea dlui Dr. *Joane Papu*, advocatu 2 fl. La olalta 12 fl. v. a. —

Din *Curticiu*, prin dlu par. *Moise Bocsi-anu*, ni s'a tramisu a treia lista cu o suma de 3 fl. 50 cr. v. a. la care au contribuitu:

G. *Roosinu* propriet. 1 fl. J. *Marisiu* econ. S. *Andru Sidoanu* propriet. J. *Ursu*, propriet. G. *Andru* econ. câte 50 cr. *Teod. Olariu* econ. *Aurelia Bocsi-anu*, câte 20 cr. N. *Bradeanu* econ. 10 cr. Acepte liste la olalta facu sum'a de: 60 70 cr. —

(Publicatiune of.) *Cercularie* emise de consistoriulu gr. or. *oradanu*.

I.

Nr. 307. B.

In legatura cu normativele emise de aiciã

sub 7 *Juliu* a. c. Nr. 59/14 B. in treb'a functiuniloru preotiesci, ce sunt de a se administrã prin preotimea parochiala la personele militare, conformu emisului inaltului ministeriu ces. reg. alu trebiloru comune belice din 24 *Juniu* a. c. Nr. 3436. si slu inaltului ministeriu reg. ung. de cultu si instructiune publica din 17 *Sept.* a. c. Nr. 17,626, pentru strensa observare din partea preotimei parochiale se prescriu urmatõriile.

1. In registrele matriculare, cari pentru personele militare s'au introdusu pana acum, ori se voru introduce de aci nainte, preotimea parochiala numai acele functiuni trebue se le induca, cari se tienu de persone militare, sumpuse jurisdicțiunei preotimei castrense.

2. Despre ori-ce functiune preotiesca, ce se administrea persõneloru militare, preotimea parochiala carea a implinitu functiunea, are a face estrasu matriculariu, si alu tramite pe calea superioritãtii competinti militare la oficiulu preotiescu castrensu alu districtului de intregire de care se t'enu respectivele persone militare dupa impartirea lor.

3. Preotimea parochiala are a introduce pentru personele militare qsebite registre matriculare si in acele locuri, unde se afla despartiaminte militare ale caror'a corelatiuni limbistice potescu, ca acolo in anumite timpuri se se tramita câte unu preotu castrensu in misiunea de a tienè invetiaturi religiose seu a implini ori-ce alta functiune.

4. In casulu vre-unei indoele, ce ar avè preotimea parochiala la aplicarea normativoloru generale, e de a se face intrebare pe calea consistoriala la Vicariatulu apostolicu castrensu, care va dá deslucirile necesarie pe calea consistoriala, èr in casuri de urgentia, si de dreptulu.

Prè on. D-Ta esci insarcinatu a pune in cerculare ordinatiunea de fatia la preotimea din protopresviteratulu submanuatu, cu acelu adausn: ca estrasele matriculare, atinse in punctulu 2, precum pana aci, asiã si in venitoriu vor fi de a se substerne pe calea consistoriului; insemnandu-se numele si numerulu regimentului, de care se tiene respectivulu militariu.

Oradea mare, 9 novembre, 1870,

Consistoriulu gr. or. *oradanu*.

II.

Nr. 308 B.

S'au datu mai multe casuri, un de mörtea veduveloru seu a orfaniloru militari numai dupa trecerea mai multoru ani s'a facutu cunoscuta la locul seu, cu scopu de a se si stã pensiunile seu provisiunile gratiale ale acelor'a.

Ca dara astfelu de abnoimitate pe venitoriu se se incungiere, in urmarea emisului inaltului ministeriu reg. ung. de finantie din 18 *augustu* a. c. Nr. 31,333 si alu inaltului ministeriu r. u. de cultu si instructiune publica din 22 *sept.* a. c. Nr. 19,686, se pune in detorintia preotimei parochiale: ca la intemplantu, candu mörte vre unu individuu militariu, care a avutu pensiune ori provisiune erariala, seu candu se cununa vedu'v'a seu vre-o orfana romasa de atare individuu militariu pensiunatu ori provisiunatu, astfelu de casu de mörte seu cununia de jocu se lu faca cunoscutu la respectiv'a superioritate politica; de unde apoi acelu se va notificã mai departe la autoritatile competinti militare.

Prè on. D-Ta vei publicã numai decãtu acestã normativa in submanuatu protopresviteratu, spre urmarire strinsa din partea preotimei parochiale.

Oradea mare, 9 November 1870.

Consistoriulu gr. or. *oradanu*.

III.

Nr. 330. Se.

Domnulu ministru reg. ung. de culte si de instructiune publica, prin scrisõrea de datulu 24 *septemvre* a. c. Nr. 21,555, a espresu dorintia: de a se instrui si individii adulti adeca cari acum sunt in versta, dar nu si-au potutu cascigã mai nainte instructiune in scõla; avisandu totodata la dispusetiunile ulterioare, ce inspectorii reg. de scõle vor se le intreprinda in acestã privintia, si accentuandu deosebi: ca pe scopulu acest'a legislatiunea a resolutu pana acuma, si e plecata a resolvu si in venitoriu sume considerabile.

In legatura cu acestea, inspectorulu reg. de scõle din comitatulu *Bihariu*, prin scrisõrea sa de datulu 5 *octomvre* a. c. Nr. 511, face cunoscutu, cumcã pentru efectuarea instruarii celoru in versta, s'au otaritu premie si a nume:

Invetiatoriulu seu ori cine altulu, care a invetiatu cetire si scriere pre unu individuu in versta, va capetã 3 fl.; — pentru individuu, care deja a sciutu ceti si l'a invetiatu numai scrierea, va capetã 2 fl. desclinitu; va se dica: pre cãti individii va fi invetiatu, de atãte ori va capetã câte 3, respective câte 2 fl.

Pentru realizarea acestei intentiuni nobile, subsemnatulu consistoriu, in urm'a provocarii organeloru guverniali, afla cu cale a dispune: ca acelu invetiatoriu seu altu membru alu comunitãtii bisericesci din statulu preotiescu seu mirènu, carele va voi se instrueze pre adulti, se se insinue numai decãtu la comitetulu parochialu.

Invetiatori de regula au antaiaetatea naintea altoru privati. Numai cu scirea, cu permisuniunea si sub responsabilitatea comitetului se pôte intemplantu astfelu de invetiare. Asideria comitetulu are se dee apoi adeverintia despre rezultatulu invetiarii. Invetiatoriulu, carele a instruit, are lipsa de adeverint'a comitetului, cu carea se-si pôte capetã remuneratiunea bala in urm'a representarii, ce va se se face pe calea consistoriului catra organele guverniale.

De altmintre consistoriulu acest'a in tôte cele ce privescu instructiunea celoru adulti, cu atãt'a mai putienu trage la indoiela dreptulu de supra-inspectiune alu organeloru guverniali, cãci remuneratiunea se va dá de la guvernulu tierii.

Subscrisul consistoriu doresce se se dee cea mai mare publicitate acestui ingotu salutaru; de aceea Prè on. D. Ta esci insarcinatu, a comunicã numai decãtu acestã ordinatiune preotimei submanuata, tuturor comitetelor parochiale si tuturor invetiatoriloru submanuati; apoi a o publicã si in sinodulu protopresviteralu ca indemnmu mai vertosu pentru invetiatori, de a nu lasã ocaziunea se trèca nefolosita, ci se se apuce de lucru cu atãt'a mai alesu pentru ca lucrarea lor la acest'a invetiare nu numai va contribui multu la cultura poporulu nostru, ci de odata va se aduca si folose materialu pentru invetiatori, caror'a li se dá ocaziune, ca priu instruirea celoru desvoltati se-si imbunèasca starea materiala cu sume considerabile de bani, ce vor se se solvèca regulatu.

Afara de orele de prelegere mai remanu invetiatoriloru ore disponibile; intr'acestea puna-se a instrui pre cei adulti, pentru cari timpulu de ierna este mai potrivit.

Barbatii mai in versta potu invetiã mai curendu cetirea si scrierea decãtu prunciu de scõla; deca dar folosindu ocaziunea, ce ni se imbia vom cautã se avemu in tôte locurile barbati cari sci carte, cu aceea vom ajunge se avemu unu poporu, care va cunõsce importantia invetiaturci, si va sci se stimeze pre invetiatori.

Desclinitu noi romanii numsi de la invetiatura potemu asteptã unu venitoriu mai bunu pentru biseric'a si natiunea nostra; de aceea avemu se ne supunemu la lucru cu tãta barbatia, si se intreprindemu tôte cele ce sunt potrivite pentru de ceptarea, luminarea, si prin urmare pentru fericirea poporulu.

Pretitulatu D-Ta cu deosebire esci insarcinatu, a folosi ori ce buna ocaziune spre a te convinge in persõna despre inbrãtisiarea acestei cause, dandu totdeun'a svaturi si indemnuri necesarie atãtu poporulu, carele nu scie carte, cãtu si persõneloru celoru chiamate a lati invetiatur'a.

Acest'a are de a face cu totu zelulu si preotimea parochiala, indemnendu in biseric'a si la tôte alte ocaziuni pre cei adulti ca se-si cascige in versta loru de acum invetiaturile, de cari nu au potutu avè parte in anii prunciu.

Oradea-mare, 9 noevre 1870.

Consistoriulu gr. or. *oradanu*.

Concursu

Pentru implinirea postulu de adjunctu invetiatorescu in Comuna *Maidanu*, protopresviteratulu *Oravitiei*, comitatulu *Carasiului*, cu care e impreunatu unu Salariu anualu de 42 fl. v. a. in bani gata, 1/2 maja de lardu, 1/2 maja de sare, 11 1/2 lb. de lumini, 15 meti de cucurudiu, 2 orgii de lemne, 1 jugeru si 200 stangini □ de pamentu si cortelu liberu. Dor-

torii de a dobandi acestu postu se-si tramita. Recursule loru instruite in sensulu statutulu org. pana in 15 *Januarie* a. c. st. v. catra rrs. d. protopopu *Jacobi Popovits* in *Oravitia*.

Maidanu, 30 dec. v. 1870.

Comitetulu parochialu.

Cu scirea mea: *Jac. Popovicu*, m. p. 1—3 protopresbiteru.

Concursu.

Statiunea invetiaturès.a din *Barra* (comitatulu *Carasiu*, protopresviteratulu *Lipovei*), cu lèfa anualã 105 fl. v. a. 20 de meti de cucurudiu, 20 de meti de grãu, 100 lb. de lardu (clisa), 100 lb. de sare, 15 lb. de lumini, 10 stangeni de lemne, 3 jugere de pamentu si cortelu liberu, — prin repausarea invetiatoriului de pana aci devenindu vacanta, doritorii de a o dobandi sunt avisati, Recursule instruite in sensulu statutulu organici si adresate comitetulu parochialu, se le astèrna pana in 14 fauru 1871 calendariu vechiu dlui protopresbiteru *Joane Tieranu*, in *Lipova*.

Barra, in 28 dec. v. 1870.

1—3 Comitetulu parochialu.

Concursu

Pentru ocuparea vacantei parochii din *Remetea-Lunca*, comitatulu *Carasiului*, protopresviteratulu *Hassiasului*, indiestrata cu emolumintele urmatõrie: Una sesiune de pamentu; platiu preotiescu de unu jugeru; de la 135 de case birulu si stol'a indatinata. Terminulu este pana in 31 *Januarie* 1871, pana candu doritorii de a dobandi acestã parochia sunt avisati recursurile lor, proviedute cu estrasu de botezu, cu testimoniu despre sciintiele teologice si calificatiune, precum si atestatu despre portarea morala, se le tramita acestui oficiu protopopescu din *Belintiu*, post'a ultima *Chiseteu*. Cu intielegerea comitetulu parochialu din *Remetea-Lunca*.

Belintiu, 22 decembre 1870.

Constantinu Gruiciu m.p.

2—3 protopresv. *Hassiasului*.

Concursu

In urmarea abdicerei invetiatoriului *Ioanu Marcu* a devenitu vacanta postulu invetiatorescu la scõla confessionalã gr. or. romana classa I. din *Fizesiu*, comit. *Carasiului*, prtpresv. Versietului, cu care postu sunt impreunato urmatõriile emoluminte: 261 fl. in bani, 8 orgii de lemne, 10 jugere de pamentu pentru semenatura, 1/2 jugeru grad'na l. casa, 1 jugeru din pasiunea comunala si cuartiru liberu.

Doritorii de a ocupã acestu postu sunt avisati a si tramite recursurile cu documintele prescrise subscrisului comitetu pana in 31 *Januarie* 1871, in care di se va tienè si alegerea.

Fizesiu iu 24 decem. 1870.

2—3 Comitetulu parochialu.

Concursu.

Pentru ocuparea parochiei vacante din *Jitiniu*, (cottulu *Carasiului*) in protopresbiteratulu *Oravitiei*.

Emolumintele sunt:

1. Tãcele stolarie,
2. O suma de 150 fl. v. a. din medilõcele, de cari dispune consistoriulu diecesanu pe tru ajutorarea parochieloru serace, pana la recastigarea sesiunei parochiale ocupate de alta bisericã.

Doritorii de a ocupã acestã parochia au a-si trimite recursule proviedute cu documintele necesarie, catra concernutele d. protopresbiteru pana in 15 *ianuarie* 1871 v.

Jitiniu (*Zsitiniu*) in 24 decembre 1870.

3—3 Comitetulu parochialu.

Cu scirea si invoierea mea:

Jacobi Popovicu mp.

protop. *Oravitiei*.

Cursurile la burs'a de Viana.

(Dupa insciintierea telegrafica din 17 ian.)

Imprum. de statu convertatu cu 50/0 58.35 Imprum. nationalu 67.50 Actiun le de creditu 249.25; — sortiturile din 1869: 106.80 sortiturile dia 1864: 119. 25; Oblegatiunile des-sarcinari de pamentu, cele ung 77 75; banatice 76.50; transilv. 76. — bucov. 71.50 argintulu 122 —; galbenii 586 napoleonii 9.97.